

לקראת שבת

יוצא לאור על - ידי מרכז חב"ד לדוברי עברית באזור הביי - צפון קליפורניה / הרב מנחם לנדא
1650 CHANNING AVE. PALO ALTO CA 94303 * 650.804.5019 * RABBILANDA@CHABADISRAELI.ORG

פנים פנים

מהפרשה:

"וְכִי-מִוּוֹ אַחִיד, וּמָטָה יָדוֹ עַמּוּד וְהִחֲזַקְתָּ בָּי"ו"

להיכנס לבוץ ולעזור

. כדי לעזור ליהודי צריך האדם להיות מוכן ללכת בבוץ עד צוואר. רצונך להרים אדם השקוע בבוץ, עליך להיכנס אל תוך הבוץ ולהרימו משם. אין מושכים מלמעלה.

חובת היחיד

הפסוקים הקודמים בפרשה נאמרו לעם ישראל בלשון רבים, אבל כשהתורה מורה על העזרה לזולת, היא מדברת בלשון יחיד. כי לפעמים שולח האחד לחברו שהוא יעזור, לכן נאמרו הדברים בלשון יחיד, לדעת שהחובה מוטלת על כל אחד ואחד, לחזק את יד חברו.

העיקר העידוד

בכל ענייני צדקה וחסד העיקר הוא העידוד, לפייס את הזולת, להשתתף בצערו, לנחמו בדברים ולחזקו. יש לחוש את צערו של הזולת עד שהזולת ירגיש שלא נותנים לו סתם הלוואה או צדקה, אלא משתתפים בצערו ממש.

החכם נותן

בתהילים (מא,ב) נאמר "אשרי משכיל אל דלי". מדוע לא נאמר "נותן אל דלי"? דוד המלך רצה לשתור את הפתגם העממי "טיפש נותן ופיקח לוקח". לכן אמר שאדרבה, מי שנותן לעני נקרא משכיל, חכם ופיקח.

שלך כשלי

בימי אדמו"ר הזקן היה שגור בפי החסידים הפתגם: פת הלחם שיש לי – היא שלך כשלי. והיו מקדימים את 'שלך' ל'שלי'.

בלי נשיכות

"את-בִּסְפָּף--לא-תִּתֵּן לוֹ, בְּנֶשֶׁךְ" כאשר נותנים צדקה לעני אין להוסיף עקיצות ונשיכות, דברי מוסר ותוכחה, אלא יש לתת את הסיוע בסבר פנים יפות,

לא לשכוח להביא ערבים

הערובה לנצחיותו של עם-ישראל היא כאשר הילדים מחוברים למסורת, מקבלים את החינוך הנכון, וגדלים יהודים בעלי שורשים עמוקים במורשתם.

אם תשאלו את הצעירים מהו חג השבועות, יתכן ותקבלו תשובות הקשורות לגבינות ולמוצרי חלב, ואולי מישהו ימלמל דבר-מה על ביכורים. הנשאלים רובם ככולם לא ידעו לציין את האירוע החשוב ביותר הקשור בחג הזה – מתן התורה.

בלבול זה נובע מהמגמה לשנות את אופיים של חגי-ישראל המסורתיים, ולהעניק להם משמעות חדשה. באותם ימים הייתה החקלאות דגל מרכזי של ההתיישבות, על כן נהפכו החגים לחגים חקלאיים. חג השבועות היה לחג הביכורים, מתוך בלבול מושג הביכורים שעליו מדברת התורה.

אכן, החג הזה מכונה בתורה 'חג הביכורים', משום שבו הובאו לבית-המקדש 'שתי הלחם', שנאפו מיבול החיטה החדש, ומכאן ואילך היה אפשר לקיים את מצוות הביכורים; אבל בחג הזה עצמו לא היו מביאים את ביכורי הפירות. כאן ניסו להפוך את שבועות לחג של 'טקסי ביכורים', שבהם מציגים את הפירות והירקות, לתפארת החקלאות הישראלית.

מול השיטפון העולמי

עניינו המרכזי של חג השבועות הוא "זמן מתן תורתנו". זה היום שבו קיבלנו את התורה ונעשינו 'עם סגולה'. זה היום שבו ירד הקב"ה לעיני כל העם על הר-סיני, ונתן לנו, בקולות וברקים, את התורה והמצוות.

חזכמינו מספרים, שלפני מתן-התורה אמר הקב"ה לבני-ישראל: "הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואני נותנה לכם". אמרו ישראל: "אבותינו ערבים לנו. נביאים ערבים לנו". אמר להם הקב"ה: "גם הם צריכים ערבים. אלא הביאו לי ערבים טובים ואתננה לכם". אמרו: "הרי בנינו ערבים לנו". אמר להם הקב"ה: "אלו ודאי ערבים טובים, על-ידם אתננה לכם".

קיומו של העם היהודי אינו יכול להיות מבוסס רק על כך שה'נביאים' או ה'אבות' עוסקים בתורה. הערובה לנצחיותו של עם-ישראל ולהמשך אחיזתו בתורת ישראל היא כאשר הילדים מחוברים לתורה, מקבלים את החינוך הנכון, וגדלים יהודים בעלי שורשים עמוקים במורשתם.

האתגר הזה נעשה קשה יותר בדורות האחרונים. כיום הילדים חשופים מגיל צעיר לאופנות הכלל-עולמיות. הטכנולוגיה המתקדמת מעבירה רעיונות, תרבויות וסגנונות-חיים, במהירות עצומה, ויוצרת שיטפון שקשה לעמוד בפניו. כדי שהדור הצעיר יעמוד מול הרוחות הללו, הוא זקוק לשורשים איתנים יותר ולבסיס יהודי עמוק ויציב.

להיערך לקבלת הילדים

לכן יש לנצל כל הזדמנות, ובמיוחד את החגים, כדי להעניק מטען יהודי-ערכי לילדים, ולקשור אותם עוד יותר למסורת אבותיהם. מכאן הקריאה שהפנה הרבי מליובאוויטש להביא בחג השבועות לבתי-הכנסת גם את הילדים, כדי שיהיו נוכחים במעמד קריאת עשרת הדיברות. הרבי ציין, שיש להביא למעמד הזה אפילו תינוקות בני-יומם, כי אף-על-פי שאין הם יכולים להבין את הנעשה, נשמתם קולטת וסופגת את קדושת המעמד.

קריאה זו מבוססת על מאמר המדרש: "אמר הקב"ה לישראל: בניי, הוו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר-סיני ומקבלים את התורה". כשאנו עומדים בחג השבועות וקוראים את עשרת הדיברות, נחשב הדבר כאילו אנו חווים מחדש את מעמד הר-סיני. וכשם שבאותו מעמד היו כל בני העם היהודי, כך גם אנו נדרשים להיות שם עם הערבים שלנו – הילדים.

הדלקת נרות:
7:55 PM

צאת השבת:
8:59 PM

מה מעקב

קיסר היהודים' היה כינויו של רבי שמשון ורטהיימר, ששימש שר האוצר של הקיסר לאפולד הראשון, שליט הממלכה האוסטרית-הונגרית, לפני כשלוש-מאות שנה. הוא גם נתמנה לרב הראשי במדינות האלה. תקופתו הייתה עת עזנה ליהודים, והוא לא חסך מאמץ להגן עליהם.

קרבנו הגדולה לקיסר עוררה את הקיסר לחשוב על העם היהודי. יום אחד פנה אל רבי שמשון בשאלה נוקבת: "אם אכן אתם העם הנבחר, ואתם הדוגמה לכל העמים, מדוע אתם סובלים חרפת גלות קשה כל-כך, ונוודים בין העמים שנים רבות כל-כך?"

בעוד רבי שמשון חושב לציבד להשיב על השאלה, ציין הקיסר בטון תקיף: "מצפה אני לקבל תשובה אמיתית לשאלתי, ולא תירוצים דחוקים".

רבי שמשון הרהר מעט וענה: "יש סיבה אחת המאריכה את גלותנו. אילו היה כבר היינו נגאלים".

"ומה היא?", דחק בו הקיסר.

"שנאת חינם", השיב רבי שמשון.

הבעת ספקנות עלתה על פני הקיסר. התשובה לא הניחה את דעתו. הוא ביקש מרבי שמשון לשוב אליו ובפיו התשובה האמיתית בתוך שלושה ימים.

רבי שמשון היה מקובל, ומעת לעת השתמש בשמות הקדושים. עתה, כשראה כי הקיסר אינו שבע-רצון מתשובתו, שאל בשמים מה עליו לענות לו. התשובה שקיבל הייתה כי אין לו להוסיף על אשר השיב, וכי הקיסר ייווכח באמיתות תשובתו במהרה.

מזג-האוויר היה נאה במיוחד, והקיסר החליט לצאת למסע ציד. הוא וידידיו האצילים יצאו רכובים על סוסיהם האבירים אל היער. הקיסר החל לרדוף אחר קרבנו, ולא חש כי התרחק מאוד מחבריו ומן הדרך הישרה. רק צללי הערב, שהחלו לנטות על היער העבות, הזכירו לו כי עליו לשוב. אך אז קלט כי למעשה הוא אבוד ביער המחשיך והולך.

הקיסר ניסה למצוא דרך לצאת מן היער. הוא הניח לחושיו להוליך אותו, עד שהבחין לשמחתו בנקודות אור קטנות, שהעידו כי זה יישוב בני-אדם. אולם אז התברר כי נהר גועש חוסם את הדרך אל היישוב. הקיסר היה מוכן להסתכן ולבלבד לצאת מן היער. אולי נפרד מסוכן ובלבד האהוב, פשת את בגדי הרכיבה, נכנס אל הנהר והחל לשחות אל עברו השני.

פרשת בהר

שמיטה - "שש שנים תזרע שְׂדֶךָ . . . ובשנה השביעית, שבת שְׂדֶךָ . . . שְׂדֶךָ לא תזרע" - אחת לכל שבע שנים מצווים בעלי השדות להפסיק ממלאכתם; לא לחרוש, לא לזרוע ולא לאסוף יכול. בשנה זו כל השדות הינם הפקר ואין מתעסקים במכירת פירותיהם. הכל יכולים לקחת מן השדות ללא נטילת רשות. התורה מכירה בניסיון הגדול הטמון בקיום הלכות השמיטה, "וכי תאמרו, מה-נאכל בשנה השביעית: הן לא נזרע, ולא נאסף את-תבואתנו"; - ועל-כך באה תשובתו של הקדוש-ברוך-הוא: "וציאתי את-ברכתי לכם, בשנה הששית; ויעשת, את-התבואה, לשלש, השנים".

שנת היובל - לאחר שבע שנות שמיטה, דהיינו, ארבעים ותשע שנים, מגיעה שנת היובל - שנת החמישים. בשנה זו חוזרות כל הקרקעות לבעליהן הראשונים. לכן, בשעת מכירת וקניית קרקעות, יש לחשב את השנים שנשארו עד שנת היובל, שנה בה תשוב הקרקע לבעליה. אדם שנקלע לקשיים כספיים עד כי הוא מוכרח למכור את אחוזתו, מצווה עלינו להגיש לו עזרה. "ויבא גֵאֵלוֹ, הקרֵב אֵלָיו, ויִגְאֵל, את ממכר אָחִיו" - על משפחתו הקרובה מוטלת החובה לנסות לקנות את הקרקע. והיה ונמכרה הקרקע לזר, זכותו של המוכר להחזיר לעצמו את רכושו - אחרי שיוטב מצבו - וזאת תמורת הסדר כספי הוגן. גם העבדים חוגגים את היובל - כל העבדים העבריים, לרבות אלו שלא רצו להשתחרר מעבודתם לאחר שש שנים, לחופשי בשנת היובל, וזאת כדי למנוע מצב שיהודי יהיה עבד לעולם. המצוות הנוהגות בשנת השמיטה נוהגות גם בשנת היובל.

תמיכה בנזקק - "וכי-ימוך אִחִיךָ, וימָטָה יָדוֹ עִמָּךְ--וַהֲחִזַּקְתָּ בוֹ" - קיימת חובה אלמנטרית לעזור לו לשקם את מפעלו ולא לצפות לרגע שימכור את עסקיו במחיר מגוחך. העזרה היא כמובן כספית ומתבטאת בתניית הלוואות - ללא ריבית - שכן צווינו: "אל-תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִבְרַחְתָּ".

כאשר לא הועילו כל הפתרונות ואחיך הוכרח למכור עצמו לעבד, הרי שהאדון היהודי צריך לנהוג בו בהזירות רבה. אסור לו להעבידו בפרך ועליו לדאוג לכל מחסורו בתנאים שווים לאלו בהם הוא עצמו חי.

פרשת בחוקותי

"אם-פִּחַקְתָּ, תִּלְכּוּ; וְאֵת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעִשְׂתֶּם אֹתָם" - הקב"ה מבטיח לבני ישראל, שאם יקפידו ללכת בחוקות התורה יזכו לברכה בשדות ובפרי העץ: "וְנִתְּתִי גִשְׁמִיכֶם, בְּעֵתָם; וְנִתְּנָה הָאֶרֶץ בְּיֹדְךָ, וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו" - ברכת שמים אך מאידך: "וְאִם-לֹא תִשְׁמְעוּ, לִי; וְלֹא תַעֲשׂוּ, אֵת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה" צפויים להם עונשים כבדים של מכות וחוליים בבית ובשדה: "וְנִתְּתִי אֶת-שְׁמִיכֶם כְּבָרָזָל [השמים יהיו ללא מים], וְאֵת-אֶרְצְכֶם כְּפִחֶשֶׁה [הארץ מזויה כנחושת וגורמת לרקבון הפירות], וְלֹא-תִתֵּן אֶרְצְכֶם, אֶת-בְּיֹדְךָ" - עצירת גשמים וקללת הארץ. התורה ממשיכה לפרט שורה ארוכה של עונשים, בבריאות ובמשפחה עד גירוש קולקטיבי מן הארץ, תוך מכות קשות מהאויבים הכובשים ומגלים.

בסיום הדברים הקשים מבטיח ה', כי סוף ישראל לשוב לארצם על-פי הברית שכרת ה' עם האבות ומרוב אהבתו אותם.

נדרי ערך נפש

בסיום הפרשה מובאים דיניהם של דברים המוקדשים לבית-המקדש: כאשר יהודי נודר לה' "ערך נפשי", כלומר, מתחייב להביא להקדש תמורת נפש מישראל באומרו "ערך פלוני עלי להקדש", קובעת התורה ערכים קבועים. לגבר - מבן עשרים עד שישים - חמישים שקלים, מגיל חמש ועד עשרים - עשרים שקלים, מבן חודש עד גיל חמש - חמשה שקלים ומגיל שישים ומעלה - חמשה עשר שקלים. לאשה - מגיל עשרים ועד שישים - שלושים שקלים, מבת חמש ועד עשרים - עשרה שקלים, מגיל חודש עד גיל חמש - שלושה שקלים ומגיל שישים ומעלה - עשרה שקלים. כאשר הנודר אינו יכול לעמוד בערכים אלו, יעריך הכוהן את מידת יכולתו ויקבע ערך כספי בהתאם. כל השקלים האמורים, הם שקלי כסף הנוהגים באותם ימים.

הבכור והמעשר

"בכור בהמה" - מוקדש מלידתו לבית-המקדש, ולא ניתן להשתמש בו לקרבן אחר. "מעשר בהמה" - בזה אחר זה מוציא היהודי את בהמותיו מן הפתח ומעבירן תחת שבתו, ואת העשירי הוא מסמן בצבע, הוא יהיה קודש לה' ויובא כקרבן. "מעשר שני" - עשירית מזרע ופרי הארץ, דגן תירוש ויצהר, מעלים לירושלים ואוכלים זאת שם - בין החומות.

הקדש ותמורתו

כאשר מקדיש אדם בהמה טהורה וראויה לקורבן, אין דרך להמיר אותה כיוון שחלה קדושה על גופה. כאשר הבהמה אינה ראויה להקרבה, ניתן להמירה על פי הערכת שוויה על-ידי הכוהן. המקדיש בית ורוצה לקנותו מן ההקדש עליו להוסיף חומש - עשרים אחוזים. כאשר אדם זר יקנה את הדבר המוקדש מהגזבר, לא יחויב בתוספת החומש.

תשוב ורעב, ולגופו בגדים רטובים, החל הקיסר להתדפק על בתי היישוב. התושבים, איכרים הונגרים, התייחסו אליו בחשדנות והשאירו אותו בחוץ.

מאוכזב שירך הקיסר את רגליו אל הפונדק המקומי. לשמחתו, הפונדקאי היהודי פתח לפניו את הדלת. הקיסר, תשוש ורעב, ולגופו בגדים רטובים, החל הקיסר להתדפק על בתי היישוב. התושבים, איכרים הונגרים, התייחסו אליו בחשדנות והשאירו אותו בחוץ. מאוכזב שירך הקיסר את רגליו אל הפונדק המקומי. לשמחתו, הפונדקאי היהודי פתח לפניו את הדלת. הקיסר,

הקיסר את קולה של אשת הפונדקאי, המזהירה את בעלה מהאורח, שאולי אינו אלא שודד או גנב. הוא שמע את הפונדקאי מהסה אותה ואומר כי בהצלת נפשות אין לעשות חשבונות ומצווה היא. שוב התפעם הקיסר מגדלות רוחם של בני העם היהודי, לעומת התושבים הגויים שטרקו בפניו את הדלת.

הלילה עבר. למחרת ביקש האורח מבעל-הבית להסיעו אל עיר הבירה, ושם יוכל להשיב לו כמולו הטוב. שוב הזהירה האישה את בעלה, אולי טומנים לו מלכודת, אך הוא לא שעה לאזהרותיה ורתם את מרכבתו. השניים יצאו לדרך, וכשהגיעו ליד שער הארמון ביקש האורח לעצור, ובעוד היהודי תמה, ראה את האישי נכנס בשערי הארמון ונעלם מאחוריהם.

עברו כמה רגעים ואנשי משמר הארמון ניגשו אל היהודי והזמינו אותו להיכנס עמם פנימה. היהודי ניסה להביח מה חטאו, אך בעוד הוא תוהה מצא את עצמו עומד מול הקיסר בכבודו ובעצמו, שकेת היה לבוש בבגדיו המלכותיים.

בפיק ברכיים עמד היהודי, ובקושי העז להביט בפני הקיסר. הקיסר פנה אליו ושאל: "האם אינך מכירני?". היהודי ענה כי מעולם לא ראה את הקיסר. צחק הקיסר ואמר לו כי הוא היה אורחו אתמול בלילה ועמו הגיע לארמון.

בעוד היהודי מתקשה לעכל את הדברים הציע לו הקיסר, בחיבה גלויה, לבקש כל מה שיחפוץ, שכן כל אוצרות המלוכה פתוחים לפניו.

היהודי נבוך, התלבט זמן-מה, ולבסוף אמר: "אדוני הקיסר, הקב"ה זיכה אותי בפרנסה טובה ואיני צריך דבר. רק דבר אחד טורד את מנוחתי. בכפר השכן יש רוכל יהודי, שבא בכל שבוע לכפרו ומוכר מצרכי מזון ללקוחותי, ובכך הוא מתחרה בי. יצווה-נא הקיסר ירום-הודו כי תיאסר עליו הכניסה לכפרנו".

כהלום רעם שמע הקיסר את בקשת היהודי. הוא ציווה לתת לו סכום כסף נאה, ופטר אותו לשלום.

מיד ביקש הקיסר לקרוא לרבי שמשון ורטהיימר. בבואו אמר לו, כי עתה הוא מבין היטב עד כמה תשובתו לשאלתו הייתה מדוייקת. "כמה חבל ששנאת חינם מאפילה על התכונות היפות והנאצלות של בני עמכם", נאנח הקיסר, ועמו גם רבי שמשון.

בכל חג השבועות נהג רבי מאיר מפרמזשלן לספר סיפור זה, כדי לעורר את חסידיו לקחת מוסר ולהסיר שנאת חינם מביניהם.

הסתיר את זהותו, סיפר לו שניצל מטביעה בנהר, וכי הוא רעב ועייף.

ניכרים דברי אמת, אמר היהודי בליבו, והגיש להלך כוס יין-שרף, ולאחר מכן משקה חם. גם ארוחה דשנה הניח לפניו, ואף בגד נקי לפי מידתו. בין לבין קלטו אוזניו של

קורא נכבד, אנו מקווים שאתה הנהנה לקרוא את החומרים של גיליונות "לקראת שבת".
תן יד להפצת הגליון וצרף לרשימתינו גם את חבריך.